

Mängujuhend

Geopol on lauamäng maailma riikide paremaks tundmaõppimiseks rõõmsal ja seltskondlikul viisil või lihtsalt toredaks ajaviitmiseks.

Mängu käigus tuleb külastada kõiki maailmajagusid, osutades täringu (juhuse) määratud riikide asukohad ning kogudes igast maailmajaost vähemalt 5 riigi kaardid (Austraaliast ja Okeaniast 2 riiki). Mäng kestab kuni:

1. esimene mängija on kogunud nõutud arvu riike igast maailmajaost;
2. kõik riigid on jagatud – sel juhul võidab mängija, kellel on kõige rohkem kaarte;
3. mängulust otsa saab – sel juhul võidab mängija, kellel on kõige rohkem kaarte.

PS! Uusi teadmisi võidavad kõik!

Ettevalmistus. Ava mängulaud ilma riiginimedeta küljega laual või muul sobival kohal, kus on piisavalt ruumi, et kõik mängijad pääseksid vabalt kogu mängulaua toimetama. Aseta mängulaua kõrvale riikide kaardid, lipukülg üleval, maailmajagude kaupa virna (igal maailmajaol oma värv). Pane valmis liivakell, osutid numbritena 1–5 ja täring, hoia riikide kontrollnimekiri käepärast, kuid mitte nähtaval.

Mängulaua nimedega külg on mõeldud vähesemate teadmistega mängijatele, mängimaks samade reeglite järgi, mis mõeldud numbritena variandile.

Mängu käik. Iga mängija heidab oma käimiskorral kaks korda täringut. Esimene täringuheide määrab maailmajaod, kust mängija riike peab arvama hakkama.

1 Aafrika

2 Aasia

3 Ameerika

4 Austraalia ja Okeania

5 Euroopa

6 Vaba valik

(Legend asub ka mängulaua vasakpoolses ülemises nurgas.) Teine täringuheide määrab, mitut riiki mängija sel käimiskorral arvata saab. Kui teisel heitekorral on täringu näiduks 6, saab mängija arvamiseks ühe riigi igast maailmajaost.

Seejärel võtab mängija vastava arvu kaarte määratud maailmajaod virnast ning asetab need, lipukülg üleval, suvalises järjekorras endale lähimatesse 1–5 nummerdatud lahtritesse mängulaua selliselt, et numbrid 1–5 jäävad näha. Kaartide faktikülge ei tohi selle tegevuse juures mängija ise ega teised mängijad näha. Aseta iga lahtri juurde ka vastava numbriga osuti.

Kui kaardid paigas, pannakse jooksma liivakell. Antud aja jooksul (2 minutit) peab mängija asetama osutid mängulauale, näidates teravikuga (arvatava) riigi asukohta.

Kui osutid paigas, asutakse koos kaasmängijatega tulemust kontrollima, pöörates järgemööda kaardid ümber. Kontrollimise lihtsustamiseks on riigid nummerdatud ning vastava riigi number on näidatud iga kaardi faktikülje ülaserivas punasel nurgal.

Mängija saab endale nende riikide kaardid, mis ta on maailmakaardile õigesti paigutanud. Valesti asetatud riikide asukoht määratakse ühiselt faktiküljel asuva maailmajao kujutise ja punasel nurgal asuva numbril abil. Pärast asukoha kindlakstegemist asetatakse kaardid tagasi vastava maailmajao virna. (Soovitus: kui mängijate teadmised antud riikidest pole väga tugevad, asetage tagasi läinud kaardid virna ülemisse kihti, et nad varsti jälle mängu tuleksid.)

Nüüd läheb mängukord järgmise mängija kätte.

Võimalikud lisareeglid, et mängu põnevamaks muuta:

Soovitus. Kui mängite seda mängu esimest korda, soovitame enne lisareeglite kehtestamist veidi aega tavareeglite järgi mängida, pärast mõnda ringi on mängu käik kõigile arusaadav ning siis on hea lisada endale meelepäraseid lisareegleid.

- **Parandus.** Kui mängija, kelle kord on käia, näitab riigi asukoha järgmise mängija arvates valesti, on pärast ajalimiidi lõppu ning enne kaartide kontrollimist sellel mängijal õigus teha vastav parandus, asetades osuti(d) õigele kohale. Kui tehtud parandus oli õige, saab paranduse tegija selle riigi kaardi (nende riikide kaardid) endale. Kui parandaja eksib ja mängijal, kes algselt osuti asetaski, oli õigus, saab õigesti asetanud mängija kaardi endale ja eksinud parandaja peab karistuseks piinlikkusest punastama. Kui mõlemad eksisid, läheb kaart tagasi kaardipakki ning mõlemad mängijad ütlevad kahetsedes „oi-oi-oi-oi“.

- **Väljakutse faktiga.** Kui mängija, kellel on parasjagu käimiskord, on osutid paigale asetanud, võib järjekorras järgmine mängija enne kaartide kontrollimist esitada väljakutse, hüüdes vastava riigi nime (vastavate riikide nimed) ning sõna „pealinn“. Seejärel peab mängija, kelle käimiskord parasjagu on, nimetama vastava riigi pealinna. Kui ta eksib, ei oska pealinna nimetada või kui väljakutse esitaja pole öelduga nõus, saab pealinna pakkuda väljakutse esitaja. Nüüd vaadatakse koos kaardi teist külge. Nimetanud pealinna õigesti, saab väljakutse esitaja vastava riigi kaardi endale. Kui ka väljakutse esitaja eksib, jääb kaart mängukorraga mängijale (eeldusel, et riigi asukoht oli õige) ning väljakutse esitaja peab loovutama mängukorraga mängijale ühe endale kuuluvatest kaartidest (kaardi maailmajao võib selle saaja ise valida). Kui väljakutse esitajal pole veel ühegi riigi kaarti, peab ta selle võitnud mängijale andma esimesel võimalusel.

Antud reeglit saab kokkuleppel rakendada ka muude mängukaardil olevate faktidega. Milliste faktidega seda teha, millistega mitte, otsustavad mängijad ise.

- **Mina tean, sina ei tea.** Iga mängija võib esitada suvalisele kaasmängijale tema käimiskorra ajal väljakutse väitega, et teab ühe (või mitme), max 5 riigi asukohta, mida käimiskorraga mängija ei tea. Olles kuulnud riigi (riikide) nime, on mängijal, kellele väljakutse esitati, standardaeg, et näidata riigi (riikide) asukoht. Kui väljakutse saanud mängija vastab õigesti, saab ta osutatud riigi kaardi ning lisaks võib võtta endale vastava arvu suvalisi kaarte väljakutse esitanud mängija pakist. Kui väljakutse saanud mängija vastab valesti või ei mahu ajalimiiti, peab väljakutse esitanud mängija osutama vastava riigi asukoha, tehes seda, saab ta endale vastava riigi kaardi ning õiguse võtta endale vastava arvu suvalisi kaarte kaotanud mängija pakist.

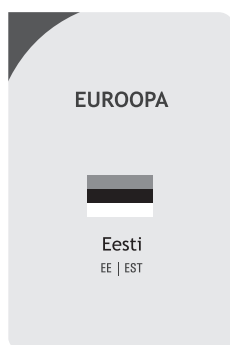
Kui ka väljakutse esitaja eksib, peab ta loovutama vastava arvu oma kaarte mängijale, kes temalt väljakutse sai (kaardid valib väljakutse saanud mängija). Märkus: juhul kui riikide kaardid, mis esitati väljakutseks, on juba kellegi omad, jäävad need kaardid esialgsele omanikule, ülejäänus kehtib kaartide jaotus, nagu eelpool kirjeldatud.

• **Olen kõva tegija.** Igal mängijal on võimalus panna panus enne enda käimiskorda sellele, et ta teab kõiki õigeid vastuseid oma järgmisel heitekorral. Juhul kui ta teadis kõiki riike, saab ta arvamata riikide hulgast lisaks arvatud riikidele sama hulga boonускаarte, mille arvamiseks hakkab aeg uuesti jooksuma. Juhul kui mängija aga eksib kasvõi ühe riigiga, lähevad ka sel käimiskorral õigesti arvatud riikide kaardid tagasi suurde pakki.

Soovitus: otsus lisareeglite kehtestamise kohta tuleb teha selliselt, et kõik mängijad on sellega nõus, muidu juhtub nii, et tugevamate teadmistega mängijad võidavad liiga kergelt.

Märkused ja viited

- Maailmajagude jaotuse aluseks on võetud ÜRO regioonide loend. Riikidena on välja toodud ÜRO poolt tunnustatud riigid.
- Riike tähistavad numbrid mängulaul tulenevad antud riigi kohast pingereas nende rahvaarvu järgi.
- Suuremad koloniaalvaldused on mängulaua riiginimedega küljel kirjas koos emariigi nimega, mängulaua numbritega küljel on koloniaalvaldused numbriga tähistamata ning sama värvi, mis nende emariik.
- Riikide nimekujud vastavad Emakeele Seltsi keeleteoimkonna soovitudele (seisuga 07.04.2019).

Andmed mängukaardil:

Riigi lipp

Riiginime lühivorm

ISO maatahise 2-täheline kood | ISO maatahise 3-täheline kood

Riigi ametlik nimetus (muud eesti keeles kasutatavad nimevormid)

Pealinn

Rahvaarv (koht kõigi riikide pingereas)

Pindala (koht kõigi riikide pingereas)

Riigi ametlik keel (keeled)

SKT – sisemajanduse kogutoodang eurodes (koht kõigi riikide pingereas)

SKT – sisemajanduse kogutoodang inimese kohta eurodes (koht kõigi riikide pingereas)

Eluiga - oodatav keskmine eluiga sünnihetkel

Punasel nurgal riigi number suurel mängulaul

Esitatud andmed käivad 2018. aasta kohta.

Andmed pärinevad: Maailmapank / World Bank DataBank (<https://databank.worldbank.org/home.aspx>), seisuga 07.10.2019 (CC BY 4.0). Andmed on tõlgitud eesti keelde, SKT puhul USA dollar konverteeritud eurodeks.

1	Hiina	66	Holland	131	Bosnia ja Hertsegoviir
2	India	67	Ecuador	132	Eritrea
3	Ameerika Ühendriigid	68	Süüria	133	Mongoolia
4	Indoneesia	69	Kambodža	134	Armeenia
5	Pakistan	70	Senegal	135	Jamaica
6	Brasiilia	71	Tšaad	136	Albaania
7	Nigeeria	72	Somaalia	137	Leedu
8	Bangladesh	73	Zimbabwe	138	Katar
9	Venemaa	74	Guinea	139	Namiibia
10	Jaapan	75	Rwanda	140	Gambia
11	Mehhiko	76	Tuneesia	141	Botswana
12	Etiopia	77	Benin	142	Gabon
13	Filipiinid	78	Belgia	143	Lesotho
14	Egiptus	79	Boliivia	144	Põhja-Makedoonia
15	Vietnam	80	Kuuba	145	Sloveenia
16	Kongo DV	81	Burundi	146	Läti
17	Saksamaa	82	Haiti	147	Guinea-Bissau
18	Türgi	83	Lõuna-Sudaan	148	Kosovo
19	Iraan	84	Kreeka	149	Bahrein
20	Tai	85	Dominikaani Vabariik	150	Trinidad ja Tobago
21	Prantsusmaa	86	Tšehhi	151	Eesti
22	Suurbritannia	87	Portugal	152	Ekvatoriaal-Guinea
23	Itaalia	88	Rootsi	153	Ida-Timor
24	Lõuna-Aafrika Vabariik	89	Jordaania	154	Mauritius
25	Tansaania	90	Aserbaidžaan	155	Küpros
26	Myanmar	91	Ungari	156	Svaasimaa
27	Lõuna-Korea	92	Araabia Ühendemiraadid	157	Djibouti
28	Keenia	93	Honduras	158	Fidži
29	Colombia	94	Valgevene	159	Komoorid
30	Hispaania	95	Tadžikistan	160	Guyana
31	Ukraina	96	Iisrael	161	Bhutan
32	Argentina	97	Austria	162	Saalomoni Saared
33	Uganda	98	Paapua Uus-Guinea	163	Montenegro
34	Alžeeria	99	Šveits	164	Luksemburg
35	Sudaan	100	Togo	165	Suriname
36	Iraak	101	Sierra Leone	166	Roheneemesaared
37	Poola	102	Laos	167	Maldiivid
38	Afganistan	103	Bulgaaria	168	Malta
39	Kanada	104	Serbia	169	Brunei
40	Maroko	105	Paraguay	170	Bahama
41	Saudi Araabia	106	Liibanon	171	Belize
42	Usbekistan	107	Liibüa	172	Island
43	Peruu	108	Nicaragua	173	Vanuatu
44	Malaisia	109	El Salvador	174	Barbados
45	Angola	110	Kõrgõzstan	175	São Tomé ja Príncipe
46	Ghana	111	Türkmenistan	176	Samoa
47	Mosambiik	112	Taani	177	Saint Lucia
48	Venezuela	113	Singapur	178	Kiribati
49	Jeemen	114	Soome	179	Mikroneesia
50	Nepal	115	Slovakkia	180	Grenada
51	Madagaskar	116	Norra	181	Saint Vincent
52	Põhja-Korea	117	Kongo Vabariik	182	Tonga
53	Kamerun	118	Costa Rica	183	Seišellid
54	Elevandiluurannik	119	Uus Meremaa	184	Antigua ja Barbuda
55	Austraalia	120	Iirimaa	185	Andorra
56	Niger	121	Omaan	186	Dominica
57	Sri Lanka	122	Libeeria	187	Marshalli Saared
58	Burkina Faso	123	Kesk-Aafrika Vabariik	188	Saint Kitts ja Nevis
59	Rumeenia	124	Mauritaania	189	Monaco
60	Mali	125	Panama	190	Liechtenstein
61	Tšiili	126	Kuveit	191	San Marino
62	Kasahstan	127	Horvaatia	192	Belau
63	Malawi	128	Gruusia	193	Nauru
64	Sambia	129	Moldova	194	Tuvalu
65	Guatemala	130	Uruguay	195	Vatikan